

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Februárius 15-ik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

Dit-össégesen uralkodó Felséges Fejedelmünk születésének e' folyó Februárius 12-dikére esett emlékezetes napját, és azt a' győzedelmet is, melyet a' szövetséges Armádák Frantzia Országnak Brienne és Trannes városi közt e' folyó hólnap első napján, a' Napoleon-Császár vezérése alatt volt Frantzia Armádán vettek, az Austriai Cs. Kir. Udvar, az itt lévő felsőbb's alsóbb rangú uraságok és hivatalbeli személyek avval inneplették meg, hogy a' Fels.-Császárné az egész Csász. udvarral egyetemben, fényes pompával, a' Sz. István templomába menvén nagy buzgósággal áhátoskodtak, 's Felséges Urunk betsés életéért és állandó egészségéért a' Fels. Ur Istennek buzgóan esedeztek. — Estére az egész belső város szépen ki volt világosítva. A' következő napon, úgymint a' múlt vasárnap ismét hasonló fényes pompával mentek Császárné Eő Felsége, a' Csász. Kir. udvar, és az itt lakó uraságok 's tiszviselő személyek a' Sz. István templomában, a' mellyben végződött isteni tisztelet után, a' város-bástyáira előre kivonatott ágyúk három versheli szálvét adtak.

Az a' jöltéví Társaság, melly itt Bécsben a' jelenlévő háborúban az ellenség előtt elhullott katonák, és Hazavédelezők itt lakó Özvegyeiknek és Árváiknak

tápláltatásokra nagy summa pénzből álló fundációt tettek, Felséges Urunk születésének emlékezetes napját avval ditsóította meg, hogy minden katona és Hazaórzó özvegyét Vált. Czedulában két forintal ajándékozta meg. — Az ide való polgári vendég fogadósok, Fels. Urunk születése napjának megfizetésére, az ide való invalidus katonáknak 400 forintokat ajándékoztak.

A' közelebb múlt pénteken reggel Cs. Kir. Oberst-Lajtnant Gróf *Woyna*, a' szövetséges Armáda fő vezérének Hertzeg *Schwarzenbergnek* General-Adjutánsa Kurir-fóvel ide érkezvén, olly kellemetes hírt hozott magával, hogy *Napoleon Fr.* Császár 80 ezer emberrel e' folyó hólnap első napján, *Brienne* és *Trannes* közt a' szövetséges armádát tüzesen megtámadta, de hogy hosszas verekedés után nagy veszteséggel vissza veretett légyen. Ezen örvendetes hírel a' múlt pénteken a' nevezett Cs. Kir. Kurir 40 sípola postillionnal, és néhány formaruhás posta tisztekkel együtt a' városba bejővén elsőben is a' Csász. Kir. várba Császárné Eő Felségehez, onnan a' Cs. Kir. hadi Tanács palotájába mentek bé a' Bétsi lakosoknak száma nélkül való örvendő kiáltásai közt. — Ennek a' nevezetes győzedelmnek kedves híre annál nagyobb örömet szerzett, az ide való hív lakosokban, mivel az a' Fels. Urunk

1
M
81

születése emlékezetes napja előtt tétetett közönségesse.

I. Sándor Orosz Császár Eő Felsége, Hercege *Schwarzenberg* Cs. Kir. Feldmarsalnak azon nagy és sok érdemeire való tekintetből, mellyeket az ellenséges Armádával való véres verekedésekben, és leg közelebb a' Brienni ütközetben tett hőts és hasznos rendelkezéseire nézve, egy gyémánt kövekkel felekesitetett markolatú német kardal tisztelte meg, a' mi Fels. Urunk pedig a' Würtembergi Korona Herceget, a' ki ugyan azon Brienni verekedésben bámulásra méltó vitézi bátorsággal vezérlette a' maga hadi seregeit, a' Mária Trézia vitézi Rendnek Commendátorává tenni méltóztatott.

Hadi Történetek.

1. A' Frantzia Földön.

Azon nevezetes ütközet, melly Campaniának *Brienne* és *Trannes* városi közt e' folyó Februárius első napján történt vala, a' Bétsi udvari újság mellé a' múlt pénteken ragasztott különöz Tóldalékban következő módon adatik elő: „A' szövetséges armáda, *úgymond*, Januárius 26-dik napján Langresi táborhelyét elhagyván, a' *Challons* mellett összevgyült ellenség eleibe ment, hogy azt megtámadhassa. Prusszus F. Marsal *Blücher* Toulból sebes lépésekkel Briennebe az ellenség eleibe ment, hogy e' szerént anniak erejét, fekvését és feltett tzeljét kitanúlhassa. Nem is hibázott, mivel Jan. 29-ikén még reggel egy tsapat St. Dizierig nyomult, és még azon napnak estéjén megtámadta Feldmarsal *Blücher* fekvő helyét, de minden pontokon vissza vettet, sok ágyút elvesztett, és csak a' lékövetkezett éjjel vetett véget azon tsatázásának, Feldmarsal *Blücher* pedig, a' ki a' mi megtámadó plánumunkat jól tudta, a' mi *Trannes* mellett oldalaslág kiállított, és az ellenség ellen való megtámadására

kirendelt hadi seregeinknek lineája közé vonta magát.

Mihelyt az ellenség mozdulásairól tudósított a' fő vezér, mingyárt öszve kaptsolta a' Gróf *Wrede* lovasság Generális vezérleése alatt lévő ötödik osztály sereget a' Gróf *Wittgenstein* corpusával *Joinville* mellett, hogy annál fogva a' York Generállal való egyességét fenn tarthassa, a' ki az ellenségnek *St. Dizierbe*. és *Bar le Duc*-be való előbre való nyomulása által fenyegettetett. A' Würtembergi Korona Hertzeg pedig Gróf *Gyulay* Fegyvertármeisterrel együtt, 28 ik Januáriusi fényes győzedelmeik után az Aube folyóviz mellett fekvő Bar felé menvén, az utolsóbb *Vandevresig* terjeszkedett ki, az elsőbb pedig *Tresnain* által *Thilbe*, *Maison* által *Doulevantig*, hogy magokat Gróf *Wrede* lovasság Generálisával öszve kaptsolhassák.

Gyalogság Generális Gróf *Wittgenstein*, Gr. *Wrede* által segítettvén, már Januárius 29-ik napján, *Vari* mellett az ellenséget megtámadta, és minden pontokon hátrább verte. A' következő napon Gróf *Wrede* L. Gen. a' *Dammartini* tetőkre nyomult, Gyalogság Generális York pedig az ellenségtől *St. Dizier*t el vette, ott Gr. *Wittgenstein* Generálissal magát öszve kaptsolta — Januárius 31-ik napján *Trannes* mellett megjelenvén az ellenség, hadi erőket kitanúlni igyekezett, a' midőn a' Würtembergi Hertzeg *Maison* mellett le telepedett, s annál fogva a' *Blücher* Feldmarsal armádájának jobb szárnyát formálta. Fegyvertár Mester Gróf *Gyulay* azon armáda segítségére nézve, a' maga corpusával *Besancourt* és *Arçonval* közt állott ki. *Barclay de Tolli* Orosz komandirozó Generál, az Orosz s Prusszus testőrző és a' tartalék seregeket, *Colombe*, és *Aube* mellett lévő *Bar* nevű város mellett szoros rendbe állította ki, hogy azokkal akármelley esetre minden ponton segítségére lehessen.

A' Frantzia Császár minden hadakozó erejét azon Brienni tetőkre helyezte, mellyekről az egész térségen szemlélni lehet; hadi seregeit a' domb lejtőségére telepítette le, mellyek két lineában *Dienville* és *Giberie* helységekre támaszkodtak; *Rothier* armádája fekvésének közep pontja és kulcsa, azon helység háta megett kiállított hadi néptől volt fedve. — *Petit Mesquil*, *Chaumenil*, és *Morvillier* helységekre nagy erő tétetett, 's azoknál fogva az armáda háta fedeztetett.

Feldmarsal *Blücher*, kinek *corpusa* mellé a' *Württembergi Hertzeget*, és *F. hadi Tármaster Gróf Gyulayt* is adta, ezen bölts rendelkezése által a' maga buzgóságát, nagy Erdeméit, és vitézi bátorságát ezen napon is kimutatta. — Februárius első napjának reggelén 3 kolonnét avagy tsapatot állított ki, az elsővel a' *Württembergi Korona Hercege Eclance* és *Giberie* felé indúlt; a' 2-ik a' *Tranresi tetőkről* a' *Rothierei* térsége bocsátkozott; a' harmadik pedig a' *Generál Sacken* kormánya alatt azon lineában a' nagy országos útra nyomúlt. *Gróf Gyulay*, a' ki ezen kolonnét avagy tsapatot védelmezte, a' harmadik *corpussal*, az *Aube folyóvíz* és ezen megtámadó seregek közt lévő ürességet töltötte bé. *Gr. Wrede*, kire az bízott vala, hogy a' *Vassi* mellett való megtámadást gyámolítsa, minekutánna látta volna, hogy ott ő reá szükség nintsen, a' *Douleventi* fontos pontot elfoglalta, de más nap dél előtt azt is elhagyta, hogy a' *Soulainsi* erdőkön által a' *Chaumenili* lineába előbre nyomúlhasson. *Generál Gróf Barclay de Tolly* a' *Tranresi* tetőket és szoros utat foglalta el.

Minekutánna ezek az előre tett készsületek végbe mentek volna, egy óraker az egész verelkedés elkedődött. Leg elsőben is a' *Württembergi Korona Hertzege* bukkan az ellenségre, 's azt a' *Beaulieu* (*Colvasd Bolioi*) erdőből kiverte, *Giberiet* nagy lármával megtámadta, 's azt hosszas

ellentállás után elfoglalta. Az ellenség, a' ki ezen pontnak fontos voltát megésmerte, két versben igyekezett azt vissza venni, de mind annyiszor visszaveretett a' szövetséges seregektől, ámbár ezeket, az útnak rossz volta miatt segíteni nem lehetett; és a' nevezett *Korona-Herczeg* nagy sebességgel *Petit Mesquil* mellé nyomúlt, és mind ezt, mind *Giberiet* elfoglalta és meg is tartotta. — Ugyan akkor a' *Briennei* térségen minden seregsapatjaink megjelentek, 's minden pontokon megtámadták az ellenséget.

Generál Sacken az ellenséget minden *la Rothierei* posztjaiból, a' hol tudniillik annak leg nagyobb ereje kiállított, kiverte, és *Generál Barclay de Tolly* segédelmével azon fontos állást bajnalhasadtakor elfoglalta. A' *Fr. testőrző seregek*, önnön maga a' Császár vezérlése alatt, háromszor igyekeztek azt vissza venni, de egyszer sem voltak serentsések. Ugyan akkor lovasság *Generálissa Gr. Wrede* az ellenséget a' *Soulainsi* erdőből kihajtotta, a' *Chaumenil* előtt kiállított *Fr. hadi népet* lovassággal megtámadta, vissza verte, 's azon helységet elfoglalta.

Mihelyt a' több megtámadó *Colonnék* a' meghatározott helyekre elérkeztek, azonnal *Gróf Gyulay V. T. Mester Dienville* eleibe nyomúlt, hogy az ellenségnek azon utolsó pontját is, mellynek az *Aube folyóvíz* hidján leg rövidebb közösülése volt, elvehesse, a' midőn egynéhány óráig tartó véres verekedés támadt, mellyben újokban megmutatták az *Austriai* vitéz hadi seregek a' magok vitézi bátorságokat és álhathatos voltokat, mellyet az ellenségnek egynéhányszor megújított próbatételei sem farszthattak el, és ejjelkor azon helységet már el is foglalták. — Ezen alkalmatossággal *la Rothierei* is megtámadta leg utolsó az ellenség; mindazáltal azon *Orosz granatíros katonák* által, a' kik azt elfoglalták, vissza veretett, 's ezen szemtpillantattól fogva miénk volt a' győzedes-

lem. — Ebben a verekedésben 73 ágyút nyertek hadi seregeink, egynéhány ezer embert ejtettek fogságra az ellenség közzül, ezek közt *Forestiere* osztályos Generálist, és a Neufchateli Hertzeg Generál Adjutánsát *Maussion* is. A mi veszteségünk 6000 meghóltaknál és megsebesítettekénél többre ment.

Az ellenség, a ki a következett reggel a Briennei tetőket egészen el nem hagyta, mihelyt a győzedelmeseket ahhoz közelíteni látta, mindjárt elfutott, kiket nyomon űzván a Würtembergi Korona Hertzeg, a *Lesbonti* tetőkig hajította, mindazáltal ott sem maradhattak meg bátorságban, mivel azt is megtámadták és elfoglalták a győzedelmesek, és ott is sok embert ejtettek fogságra.

2. Olasz Országban.

Tsak nem azon órában, melyben a Briennei győzedelemtől hírt hozó Kurír hozzánk érkezett, Veronából is hasonló örvendetes hadi tudósítást küldött az Olasz Országai Cs. Kir. Armádának mostani fő vezére Gróf *Bellegarde* Feldmarsal, a ki olly jelentést tett, hogy az ellenség az Ets folyóvíz mellől magát hátrább vonta, hogy az Austriai kommandírozó Generálisnak Bononia felé való mozgásai az Olasz Országai Vice Királyt, Febr. 1-ső napján arra bírta, hogy a vezérlése alatt lévő hadi népek a Castagnarói kanális mellett lévő posztját elhaggya, és az ott-vigyázaton volt osztály sereget Mantuához közelébb vonnyá. A minthogy a kormánya alatt lévő hadi seregeket az Ets folyóvíztől Febr. 3-ik napján Villa-Francoig vissza húzta, *St. Michael* elhagyta, és Verona alá ment, a mely várost azon holnap 4-ik napján, viradtakor elhagyván, azt a Cs. Kir. Armádának előserege leg ottan el is foglalta. Az ellenség egyedül Vecchióban hagyott 300

főből álló katonaságot egy ágyúval hátra, mindazáltal ez által sem akadályoztathatta meg az Austriai Cs. K. hadi népek előre való nyomulását.

Mihelyt értésére adatott a kommandírozó Generálisnak az Olasz Országai Vice Királynak hátrálása, leg ottan minden kormánya alatt lévő hadi seregeket Verona ellen, és *Radivojevich* F. Marsal Lajtinánt az ellenség űzésére küldötte. Ez a derék Generális még reggeli 9 órakor Verona városán által menvén, Febr. 4 iknapján az ellenséget beérte, avval üstökbe kapott, de az avval való verekedést a békövetkezett éjjel miatt félbe szakasztotta. A következett napon a megtámadást az ellenség bé nem várta, hanem éjjel után ismét folytatta hátrálását, a ki a Cs. Kir. hadi seregeknek előrsze Vallegioig nyomba űzött, és a Mincio folyóvíz mellett fekvő Vallegio, Pozoló, és Salionce helységeket el foglalta. — A Villa-Franca mellett ezen alkalmatossággal esett tsatázásban a Varasdi véghelyi regementből egy zászlótartó meghólt, Gr. *Bellegarde* Kapitány pedig a 10-ik vadász batallionból sebbe esett.

Sommariva Feldmarsal Lajtinánt Febr. 4-ikén hasonlóképen általköltözvén *Dolce* mellett az Ets folyóvízen, az Armáda jobb szarnyával *Rivoli*, F. M. Lajtinant *Fenner* az elősereggel *Pastrego* mellett állottak, és a *Castelmovoi*, *Lazisei*, *Colai*, és *Cernizei* őrszöhelyeket elfoglalta. — General *Eckhardt*, a ki kité Feldmarsal Gróf *Bellegarde* Mantua ellen küldött vala, magát *Mayer* F. Marsal Lajtinántal össze kaptsolta, a Mantuai erősséget körülvéttette, a melybe az Olasz Országai Vice Király 14 ezer főből álló katonaságot helyeztetett, és ő maga a vezérlése alatt lévő hadi seregeknek maradványával *Cremona* felé marsirozott. — A *Peschierai* várak

gőrről való vétetése *Wlasits* Generál Majorra bízott, a' melly erősségben 3000 emberből álló katona őrizet fekszik.

A' Nápolyi Király *Joachim Napoleon*, azon veszedelemtől, melly a' Napoleon Császár atyafiain történt vala, tartván, magát a' szövetséges Fejedelmekhez kaptsolta, azoknak segítségére 40 ezer fegyvertviselő embert igért, és Februárius első napján maga is Bónoniába ment, az ő Generálja *Minuttillo* Florentziát elfoglalta, a' honnan a' Napoleon Császár testvér-négye *Elisa*, a' Luckai és Piombinói herczeg *Bacchocy Felixnek* felesége, és Toskanai nagy herczeg asszony, feltámadván ellene a' nép, Livornoba keresett magának menedék helyet. — A' Majlandi 30-ik Januáriusi tudósítások szerént, ezek a' Nápolyi Királyi hadi seregek, a' szövetséges Fejedelmeknek nevekben *Róma* városát elfoglalták, a' midőn az ott volt Fr. Gubernátor *Miollis* Generális, a' városbéli Kommandáns, és Helytartó az Engelsburgi várba zárták magokat, a' több Előjárók és Tisztviselők hivataljaikban meg hagyattak, a' melly nem reményelt történeten felettébb örvendezett a' Római nép. Florentziában és Livornóban is semmi változások nem estek. — A' Nápolyi hadi seregek egészen Reggióig nyomultak előre, és azokat az Olasz Országi tisztviselőket, a' kik hivataljaikat a' Frantzia Császár nevében folytatták, méltó tekintetben tartják. — *Ferrában* a' közösleges dolgokat az Olasz Tisztviselők költsönös egyetértéssel folytatták a' Nápolyiakkal, mintha ugyanbarátjaik volnának egymásnak. — Az Ankonai Kommandáns a' Nápolyi Generál első jelentésére azon várost és kikötőhelyet feladta. — Megtartásra méltó dolog, hogy a' hol a' Nápolyi hadi seregek magokat mutatják, a' Frantziák a' nékik

eleve adott parantsolat szerént hátrálnak. — Az Ankonai magános tudósítások szerént, Januárius 17 ik napján jelentették ki az ott lévő Nápolyi seregek az oda való Frantzia Kommandáns *Barbon* Generálisnak a' Frantzia Császár ellen indított háborút, a' ki leg ottan 2500 főből álló Frantzia és Olasz hadi sereggel azon város erősségébe húzta magát.

Az Olasz Országban lévő Csász. Királyi Armádának mostani fő vezére Gróf *Bellegarde* Feldmarsal Veronából következő hirdetményt intézett azon Ország népeihez:

„*Olasz Orzágnak népei!* Mind azok a' nemzetek közt, a' mellyeket a' felette nagyra győző *Napoleon* Császár a' maga járma alá rekesztett, egyedül ti vagytok még azok, a' kiknek a' szabadság órája ütött. Az ellenség Armádája leg számosabb volt Német Országban, és Német Ország volt az, a' hol a' Fels. szövetséges Fejedelmek meg határozták vala, hogy őtet keményen meg paskollyák. — Az örök emlékezetre méltó Lipsiai véres verekedés Európa sorsát elválasztotta, leg elsőben is az északi nepeknek lábaikról vétetett le a' vas bilints, és már most mindenek felszabadítottak az elnyomatás alól, és most az Olasz Országi népekre nézve is hallatik a' nemzeti szabadság szózatja.“

„*Olaszok!* Allig szabadítottát fel Német Ország a' szolgaság járma alól, a' midőn a' Császár az én Fels. Uram atyai szemait a' ti hazatokra fordította. Az ő armádáját már az Ets vizeig vezette a' győzelem, és egyedül a' ti hasznatoknak meggondolása vetett határt az ő további elámnetelésnek. A' ti boldogságtoknak kívánása nem engedte meg, hogy titeket

és javaitokat egyetlen egy verekedéstől függessze fel, mellyben az ellenség sok segedelem kütfeljeire támaszkodhatott, előbb minden szükséges eszközöket elkelletett készíteni, az ellenség ellentállásának haszontalanná való tételére, 's annál fogva a' hosszú ideig tartó hadakozás rossz következéseinek elhárítására."

„Az ő vitéz seregei Szakszóniának győzedelmes mezeiről nagy gyorsasággal jöttek a' ti határaitokra, 's az alatt a' Nápolyi Fels. Király is arra határozta magát, hogy a' maga hadi erejét a' szövetséges Fejedelmeknek hadi erejekkel öszve kaptolja, hogy egész erejének fontossága és hadi talentomai által a' közönséges békesség megkésztésében velek együtt munkálódhasson. — Már most tehát Olasz Ország jövődébéli sorsáról kételkedni nem lehet. Mi az Ets vizén már által jöttünk, mi mint barátaitok nyomáltunk bé a' ti tartományaitoknak szívekbe, úgy nézzetek bennünket mint oly szabadítóitokat, a' kik tőletek egyebet nem kívánunk, hanem csak azt, a' mi seregeinknek úti tápláltatásokra szükséges leszen. Azért jöttünk, hogy törvényes jussaitokat megoltalmazzuk, és azt vissza állítsuk, a' mit az erőszakoskodás, és felfúvalkodtság elrontott. Mi a' közönséges oltalmazásra hívunk titeket, jelen van az az idő pontja, hogy Olasz Ország más nemzeteknek példájok szerint, a' maga erejét és bátorságát kimutassa. — Eljött az az idő, hogy az Alpések meghág-

hatatlan tetőikre ismét felnevekedhessenek; eljött az az idő, hogy azok az útak, mellyek a' szolgálásra és rabságra nézve táltattak vala, bétöltessenek!

„*Piemonteserek* (Pedemontanusok)! Ti, a' kiket a' természet és bátorságtok, a' boldog Olasz Orszagnak első oltalom hástyáivá formált, akarátok é *Brennust* a' maga Gallusaival még egyszer a' kapitóliumba látui, a' ki hajdan a' Rómaiakra vetett nagy adónak megvétélére nagy hadi sereggel azon fő város ellen ment? Fogjatok fegyvert, kaptollyátok magatokat öszve a' ti Királyotok zászlója alatt, kinek ereje és áthatatossága a' ti azon jövődébéli boldogságtoknak vissza állításáért a' kezességet magára vállalja; mellyet ti sok ideig a' Fels. Szabaudiai Háznak köszönhattetek."

„*Nemes Toskánabéliek!* hív és bölts népek örvendezzetek. Ha szinte a' ti tsendes lakhelyeiteket egynehány szempillantatig a' mi fegyvereink nyughatatlankodtatni fogják is: mindazáltal oly végből feyez megésmi, hogy azt a' felséges és atyai kormányt vissza szerezzük, mellytől való meg fosztatásokon az idő közben sirni meg nem szüntetek, kaptollyátok öszve erőtöket a' mi erőnkkel, 's nem sokára hozzatok vissza térni láttyátok a' ti szeretetre méltó Fejedelmeteket, 's vele együtt a' szép mesterségeket, a' tudományokat, és közönséges boldogságot."

Februarius 12-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 189 1/3 forintot
Váltótzedulában — Egy Császár aranyért 8 f.tot és 51 7/8 krt.